

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Aluehallinnon uudistus

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
15.12.2015

Itsehallintoalue

- **Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelma** (s. 30):
*Valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovituksesta tehdään erikseen päätös, jolla yksinkertaistetaan julkisen aluehallinnon järjestämistä (valtio, alueet, kunnat). **Ensisijaisena ratkaisuna on toimintojen keskittäminen tehtäviltään ja toimivallaltaan selkeille itsehallintoalueille.***
- **Itsehallintoalue:**
 - Kotimaisten kielten keskuksen 19.11. antaman suosituksen mukaan tulisi käyttää termiä maakunta
 - perustuslain 121 §:n 4 momentissa tarkoitettu julkisyhteisö ja julkinen viranomainen kuntaa suuremmalla alueella
 - alueen asukkailla itsehallinto: suorilla vaaleilla valittu valtuusto ylin päätöksentekuelin, joka päättää taloudesta ja toiminnasta
 - alueen asukkaat kuuluvat jäseninä ja äänestävät **vaaleissa**

ISTERIÖ 2

Itsehallintoalueiden aluejako ja tehtävät

- itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta - yhteensä 18 itsehallintoaluetta
- itsehallintoalueet perustetaan 1.1.2019 lukien monitoimialaisiksi
- itsehallintoalueille osoitetaan sote -tehtävien lisäksi seuraavat tehtävät:

- 1) pelastustoimen tehtävät ottaen kuitenkin huomioon mahdolliset tarpeet järjestää itsehallintoaluetta laajempaa aluetta ja väestöpohjaa vaativat tehtävät laajemmalla alueella
- 2) maakuntien liitoille kuuluvat alueiden kehittämisen ja sen rahoituksen mukaan lukien EU:n ohjelmaperusteisen rahoituksen välittämisen tehtävät sekä alueellisen maankäytön suunnittelun tehtävät
- 3) ELY-keskuksissa hoidettavat alueiden ja niiden elinkeinoelämän kehittämistehtävät mukaan lukien maaseutuelinkeinojen kehittämis- ja rahoitustehtävät
- 4) mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Aluehallinnon tehtäväsiirron valmistelu

- SM, TEM, STM, MMM, OKM, LVM ja YM arvioivat tarkemmin siirrettävien tehtävien sisältöä ja toteuttamistapaa
- Selvitykset kohdistuvat erityisesti alueellisiin ja kuntien lakisäätöissä yhteistyössä hoidettuihin tehtäviin
- Valmistelussa selvitetään ja turvataan mahdollisuudet hoitaa osaa siirrettävistä tehtävistä itsehallintoalueiden yhteistyönä yhtä itsehallintoaluetta laajemmalla alueella
- Itsehallintoalueille siirrettävien tehtävien tarkemman selvityksen lisäksi on tarpeen arvioida valtionhallintoon jäljelle jäävien tehtävien hoidon tarkoituksenmukaista kokonaisuutta.
 - ELY ja Avi-tehtävien kokonaisuus
- Samalla selvitetään voidaanko joitakin aluehallinnon ja alueellisesti hoidettuja tehtäviä siirtää kokonaan tai joiltain osin kunnille

VALTIOVARAINMINISTERIÖ 4

Miten tehtäväsiirrot valmistellaan

- Kukin ministeriö nimennyt yhdyshenkilön VM:lle
- Kukin ministeriö laatii hallituksen linjauksen 7.11.2015 toteuttamiseksi taustaselvityksen 20.12.2015 mennessä ja mahdollisen arvion valtiolle jäävien tehtävien järjestämistavoista 27.1.2016
- Kunta- ja uudistusministeri pyysi selvityshenkilöksi ministeri Lauri Tarastin 8.12.2015-15.2.2016
- Tarastin ehdotukset 22.1.2015 kunta- ja uudistusministerille ja sote- ja aluehallintouudistusten projektinjohtajalle
- Tarastin työn pohjalta hallituksen yhteensovituslinjaus aluehallinnon ja maakuntahallinnon tehtävistä tammikuun lopussa 2016
- Aluehallintouudistuksen yksityiskohtainen jatkovalmistelu erikseen asetettavassa aluehallintouudistuksen projektiryhmässä
- Itsehallintoalue lain luonnos 4/2016
- Hallituksen esitys eduskunnalle loppuvuodesta 2016

VALTIOVARAINMINISTERIÖ 5

Osallistuminen ja demokratia itsehallintoalueilla

Ratkaistavia kysymyksiä:

- Vaalitapa
- Vaalikelpoisuus
- Vaalien ajankohta
- Valtuuston koko ja edustavuus
- Toimielimet
- Asukkaiden osallistumismahdollisuudet, esimerkiksi aloiteoikeudet ja kansanäänestykset

VALTIOVARAINMINISTERIÖ 6

Rahoituksen järjestäminen

- Kunnilla ei voi olla vastuuta itsehallintoalueelle siirrettävistä tehtävistä
- Kokonaisveroaste ei saa nousta ja työn verotus ei saa kiristyä millään tulotasolla
- Itsehallintoalueiden rahoitus valmistellaan ensisijassa valtion rahoitusvastuun pohjalta.
- Vaihtoehtoisena mallina selvitetään myös mallia, jossa osa rahoituksesta perustuisi itsehallintoalueiden omaan verotusoikeuteen.
- Kunnat alentavat kunnallisverotuksen veroprosenttejaan rahoitussiirtoa vastaavasti

Mitä itsehallintoalueet tarkoittavat käytännössä?

- selkeyttää julkista hallintoa kansanvallan nojalla toimivaan kolmeen tasoon: kunnat, itsehallintoalueet, valtio
 - ❖ tehtäväjaolla selkeä perusta valtiosäännössä ja taloudelliset perustelut
- kansanvaltainen aluehallinto perustuu jatkossa 18 maakuntaan
 - => demokratia vahvistuu
- ylintä päätösvaltaa käyttää suorilla vaaleilla valittu valtuusto, vaalit järjestetään jokaisella itsehallintoalueella, ensimmäiset vaalit joko 2017 tai 2018

Miten hallinto selkeytyy ja himmelit vähenevät?

- voidaan purkaa yhtä tai muutamaa tehtävää varten perustetut, välilliseen demokratiaan perustuvat kuntayhtymät
 - nykyään Suomessa on 136 kuntayhtymää
- tuo merkittäviä kustannussäästöjä, kun hallintoa ja tukipalveluita yms. yhdistetään (pelkät kuntayhtymien yleishallintomenot 62 miljoonaa), uudistuksessa käyttöön itsehallintoalueiden yhteiset tukipalvelut (talous- & henkilöstöhallinto, ICT, toimitilapalvelut)
- käytännössä Ely-keskusten tehtävien hoito selkiintyy huomattavasti kun alueelliset kehittämis- ja edistämistehtävät kootaan itsehallintoalueille ja valtion alue- ja keskushallinto uudistetaan

VALTIOVARAINMINISTERIÖ 9

Tulevaisuuden kunta ja suhde itsehallintoalueisiin

- Itsehallintoalueiden, keskushallinnon uudistamisen ja Tulevaisuuden kunta –työn kautta näiden toimijoiden keskinäinen rooli ja tehtävät muuttuvat
- Toimijoiden välisestä rajapinnasta tehtävä selkeä ja toiminnallisesti looginen kokonaisuus
- Pohdittava muun muassa kysymystä siitä, kuinka väljästi itsehallintoalueille mahdollistetaan uusien tehtävien ottaminen ja kuinka kuntien asema tässä yhteydessä turvataan

VALTIOVARAINMINISTERIÖ 10

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lisätietoja aluehallintouudistuksesta:
www.alueuudistus.fi

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
+ 358 2955 30426

Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti
Sote- ja aluehallintouudistuksen
projektinjohtaja
tuomas.poysti@stm.fi
+ 358 2951 63012

**Kunta- ja uudistusministeri Anu
Vehviläisen erityisavustaja
Sami Miettinen**
sami.miettinen@vm.fi
+358 46 923 4695

